

Reactie consultatie Ontwerp Regeling experiment gesloten coffeeshopketen

De minister van Justitie en Veiligheid
Prof. mr. F.B.J. Grapperhaus

De minister voor Medische Zorg en Sport
Mr. drs. B. Bruins

Per internet consultatie

Den Haag, 11 november 2019

Excellenties,

Op 30 september 2019 ontvingen wij de Ontwerp Regeling voor het experiment gesloten coffeeshopketen. Hierin zijn de verdere invulling van het wietexperiment en de regels waaraan de selectie van telers, de verpakking, de administratie en de unieke identificatiemarkering moeten voldoen geregeld.

Bij deze bieden wij u de reactie van de landelijke coffeeshopkoepel Cannabis Connect¹ aan op de Ontwerp Regeling zoals die er nu ligt. In een eerder stadium hebben we al gereageerd op de AMvB, het wetsvoorstel en het advies van de commissie Knottnerus over de uitwerking van het experiment.²

Selectie van telers – loting en selectie na loting

Om het experiment te laten slagen is het cruciaal dat de tien telers die een vergunning krijgen *samen* in staat zijn een voldoende, gevarieerd en kwalitatief aanbod aan cannabisproducten te produceren. Daarom moet de overlap in het aanbod van de geselecteerde telers zo klein mogelijk zijn. Dit kan worden meegenomen in de kwalitatieve toets. Telers die aan alle gestelde eisen voldoen en daarnaast ook over unieke genetica beschikken zouden voorrang moeten krijgen.

Dat zou ook moeten gelden voor telers die het produceren van hasj meenemen in hun teeltplan. Uit de Grass Poll (online enquête onder 9117 cannabisconsumenten) blijkt dat 22% van de recreatieve cannabisconsumenten een voorkeur heeft voor hasj. Het gaat daarbij om hasjsoorten die momenteel grotendeels in Marokko worden geproduceerd. Deze soorten komen van outdoor gekweekte cannabisplanten. Dat betekent dat deze in de zon en in de volle grond zijn geteeld. Daardoor hebben ze een bepaalde smaak en kwaliteit. Om het experiment te kunnen laten slagen is het absoluut noodzakelijk dat (enkele) vergunde telers ook hasj gaan produceren. Dat zou bij voorkeur moeten gebeuren met

¹ Cannabis Connect is de landelijke koepel van ondernemers in de cannabisbranche. Op dit moment zijn 250 cannabisondernemingen aangesloten bij Cannabis Connect. Voor meer informatie zie www.cannabisconnect.org

² Al onze reacties zijn terug te vinden op: <http://www.cannabisconnect.org/initiatieven/>

Reactie consultatie Ontwerp Regeling experiment gesloten coffeeshopketen

cannabisplanten die buiten in de volle grond zijn geteeld, omdat deze cannabisplanten een andere THC-CBD verhouding hebben. Deze verhouding is belangrijk bij de productie van hasj.

Verpakking en verkoopheenheden

Bij het bepalen van de regelgeving over de vormgeving en het uiterlijk van de verpakking is onder andere gekeken naar de Canadese regelgeving. De ervaring in Canada leert dat de overdreven regelgeving omtrent de verpakking in dat land zijn doel voorbijschiet. Door de verplichte informatie en waarschuwingen is de verpakking dusdanig groot, dat consumenten klagen over de gevolgen die dit heeft voor het milieu. Er wordt in Canada inmiddels naarstig gezocht naar meer duurzame oplossingen.

Wij verwachten eenzelfde reactie bij Nederlandse cannabisconsumenten. Wanneer de verpakkingen buitenproportioneel groot worden in verhouding tot de inhoud, is de kans bovendien groot dat de verpakking onmiddellijk in de prullenbak -of erger buiten op straat - belandt. Dat veroorzaakt overlast en strookt niet met het streven naar duurzaamheid.

Wij adviseren om qua vormgeving het Amerikaanse model te volgen. Alle essentiële informatie staat op de verpakking en het etiket, maar kleurstelling en vormgeving worden overgelaten aan de markt. Het idee dat de verpakking een aanzuigende werking zou kunnen hebben op mensen die niet van plan waren om cannabis te gebruiken, is nergens op gebaseerd en strookt ook niet met de huidige praktijk. Bij het aankopen van cannabisproducten heeft de verpakking nooit een rol gespeeld. Het gaat om de inhoud. Daarom worden de producten in veel coffeeshops in kleine transparante zakjes zonder opdruk verpakt, die klanten makkelijk in een broekzak of portemonnee kunnen bewaren.

In de huidige praktijk worden verkoopheenheden vaak ter plekke samengesteld en afgewogen. Het voordeel daarvan is dat klanten het product zo ook kunnen ruiken, voelen en zien voordat ze het aankopen. Consumenten hebben verschillende voorkeuren en een topje wiet weegt nu eenmaal niet altijd precies evenveel. Ook is er een groep consumenten die zich niet meer kan veroorloven dan een halve gram per aankoop (of uit zelfbescherming niet meer dan een halve gram per dag wil kopen). Ook deze klanten moeten in het experiment worden bediend. Het voorverpakken van zulke kleine gebruikershoeveelheden bij de teler is in verhouding duur.

Dat gesloten verpakkingen niet aansluiten bij de cannabiscultuur, is ook gebleken in Washington. Gelet op die ervaringen heeft Oregon daarom gekozen voor de zogenoemde 'open jar' methode die gelinkt is aan een verplicht 'metric system'. De kans op weglekken is daardoor uitgesloten. Wij vragen u om in navolging van de ervaring in Oregon de mogelijkheid open te laten om de producenten verpakkingen vanaf 25 gram en grotere volumes te laten leveren, zodat deze in de coffeeshop in kleinere verkoopheenheden kunnen worden verdeeld. Al deze handelingen zijn te volgen via het track and trace systeem. Dit doet dus niets af aan de geslotenheid van de keten.

Reactie consultatie Ontwerp Regeling experiment gesloten coffeeshopketen

Etiket

Bij de informatie die op het etiket moet komen te staan is uitsluitend uitgegaan van informatie die van belang is voor handhavers. Wij menen dat het etiket ook bruikbare 'referentiepunten' zou moeten bevatten waarmee consumenten hun keuze kunnen bepalen. De (wetenschappelijke) kennis over de precieze werkzaamheid en effecten van verschillende soorten cannabis is onontgonnen terrein. Cannabis is een natuurproduct. Het is een roesmiddel waarbij mensen zelf moeten leren en ervaren welk effect het voor hun heeft. Dat is voor iedere persoon en in elke situatie anders. Consumenten moeten zich realiseren dat het product dat zij aanschaffen vaak niet precies hetzelfde effect heeft als de vorige keer dat zij een product met dezelfde naam kochten. Het is geen standaardproduct. Voor het ontwikkelen van kennis voor zowel de consument, de producent, de verkoper en de wetenschap, is het daarom van belang om een aantal referentiepunten op het etiket te vermelden en/of via een QR-code toegankelijk te maken. Wij stellen voor artikel 8 lid 1. als volgt aan te passen:

Artikel 8 (etiket)

1. De aangewezen teler voorziet elke verpakkingseenheid van een wit etiket dat daarop onlosmakelijk wordt bevestigd en waarop minimaal de volgende informatie is gedrukt:

- a. Naam soort (bijvoorbeeld: Amnesia)
- b. Trade merk (bijvoorbeeld: Dave's Amnesia)
- c. Batch (bijvoorbeeld: oktober 2021)
- d. Werkzame stoffen: THC, CBD, CBN
- e. Naam kweker
- f. Verpakkingsdatum (NB: dit is belangrijker dan de houdbaarheidsdatum)
- g. Gewicht
- h. QR-code en/of link naar website teler

Daarnaast kan de volgende informatie worden vermeld:

- i. Terpenen (deze beïnvloeden de geur en de smaak)
- j. Familiennaam (Sativa, Indica, Hybride)
- k. Herkomst
- l. Kweekmethode (bijvoorbeeld biologisch, hydro, kokos, tuinkas, volle grond, indoor)
- m. Gebruikte gewasbeschermingsmiddelen
- n. Nabehandelingen (bijvoorbeeld gammastraling)
- o. Het is toegestaan de informatie onder i t/m m via een QR-code op de verpakking beschikbaar te maken

Informatiefolder

Het is op dit moment lastig om een inhoudelijk oordeel te geven over de informatiefolder omdat de teksten formeel niet beschikbaar zijn. Wij zouden daar op een later moment graag onze visie op willen

Reactie consultatie Ontwerp Regeling experiment gesloten coffeeshopketen

geven. Het plan om bij elke verkoopenheid een folder mee te geven is in onze ogen niet effectief en onwenselijk in het kader van milieuoverwegingen.

Voor effectieve informatieoverdracht is het van belang dat de informatiedrager aansluit bij de doelgroep. Uit de Grass Poll blijkt dat cannabisconsumenten vooral via mondelinge informatieoverdracht aan hun kennis over cannabisproducten komen. Aan bijsluiters, folders en andere geschreven informatie hechten zij weinig belang. Er moet daarom worden nagedacht over andere meer eigentijdse manieren van informatieoverdracht, zoals filmpjes en het opleiden van coffeeshoppersoneel. Daarnaast kan er op de verpakking een link naar een gezamenlijke website staan. Voordeel is dat de tekst dan ook steeds weer kan worden aangepast aan de actuele kennis. In het aanpassingsvoorstel van artikel 8 is dit punt onder 'n.' opgenomen. Dit in overweging nemend bevelen wij aan artikel 9 als volg te wijzigen:

Artikel 9 (informatiefolder)

- ~~1. De aangewezen teler voorziet elke verpakkingseenheid van een informatiefolder~~ **QR-code of een link naar een algemene voorlichtingswebsite** waarin de in bijlage II opgenomen gezondheidswaarschuwingen, preventieboodschappen en gebruiksadvisen zijn opgenomen alsmede een consumentenadvies over de wijze van bewaren van de hennep of hasjiesj.
- ~~2. De informatiefolder wordt in de verpakkingseenheid gevoegd of zodanig daaraan bevestigd dat het op de verpakking aangebrachte etiket onaangetast en volledig zichtbaar blijft.~~

Kwaliteit en testen

Voor de contaminatie test die laboratoria gebruiken, geldt dat die niet is gestandaardiseerd. Er zijn ook geen duidelijke standaarden over welk deel van de plant wordt getest. Verschillende delen van de plant kennen verschillende waarden. Dit betekent dat de uitkomsten van de metingen per laboratorium kunnen verschillen. Om allerlei problemen met betrekking tot het testen te voorkomen, stellen wij voor dat eindproducten worden getest.

Zoals wij eerder hebben aangegeven is het voor consumenten belangrijk om naast de THC en CBD-percentages ook de waarden van het CBN-gehalte en eventueel de terpenen te testen en op het etiket te vermelden (in het aanpassingsvoorstel van artikel 8 is dit punt onder 'd.' opgenomen). Daarom bevelen wij aan artikel 10 .1 als volgt aan te passen:

Artikel 10 (monsternamen ter controle van de kwaliteit)

1. De aangewezen teler neemt van de **eindproducten** ~~geogste hennep, na het wassen, knippen en drogen daarvan, alsmede van de geproduceerde hasjiesj~~ voordat **deze** hennep of hasjiesj in verpakkingseenheden **worden** verpakt, monsters ter controle van de kwaliteit en ter bepaling

Reactie consultatie Ontwerp Regeling experiment gesloten coffeeshopketen

van de waarde THC en CBD als bedoeld in artikel 28 van het besluit, **als ook de waarden van het CBN-gehalte en eventueel de terpenen.**

In de Ministeriële Regeling wordt gesproken over een voorkeur voor biologisch geteelde producten. De toepassing van niet-biologische gewasbeschermingsmiddelen wordt echter niet expliciet uitgesloten. Er vinden geen controles plaats op het voorkomen van restanten van niet-biologische gewasbeschermers. Het experiment is een uitgelezen kans om biologische teelt verplicht te stellen en consumenten te beschermen tegen het consumeren van producten met residu van niet-biologische gewasbeschermingsmiddelen. Er is immers nog onvoldoende bekend over de risico's van de wijze van consumptie (inhaleren van verbrande chemische residuen). Door een kleinschalige opzet en inrichting van kwekerijen kunnen de meeste ziektes worden voorkomen. Het gebruik van niet-biologische gewasbescherming is dan niet noodzakelijk. De SKAL lijst is hiervoor het referentiekader. Dit kan eveneens worden meegenomen in de kwalitatieve toetsing van de teeltplannen van potentiële telers.

Volgens de huidige plannen zal er alleen worden getest op micro-organismen (bacteriën, gisten en schimmels), aflatoxines (schimmeligifstoffen) en zware metalen. In onze ogen moet er ook worden getoetst op het gebruik van (chemische) gewasbeschermingsmiddelen. De consument heeft het recht om te weten welke gewasbescherming er tijdens de teelt is gebruikt. In het aanpassingsvoorstel van artikel 8 is dit punt onder 'm.' Opgenomen. Beter nog is dat er een verbod op het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen komt. Wij bevelen daarom aan artikel 11 als volgt aan te passen:

Artikel 11 (kwaliteit)

1. **Als gewasbeschermingsmiddelen zijn toegelaten:**
 - a. Nuttige insecten
 - b. Bio-pesticiden
 - c. Bio-stimulanten
2. De door de aangewezen teler uit te laten voeren kwaliteitscontrole op de aanwezigheid van aflatoxines, zware metalen en micro-organismen, bedoeld in artikel 28 van het besluit, alsook chemische gewasbeschermers vindt plaats op de in bijlage III bij deze regeling aangewezen stoffen. De op de ~~hennep of hasjesj~~ **eindproducten** aangetroffen waarden van die stoffen overschrijden de in die bijlage aangegeven grenswaarden niet.

In bijlage III zijn de maximale waarden aangegeven voor de aanwezigheid van aflatoxines, zware metalen en micro-organismen op de geproduceerde hennep of hasjesj als bedoeld in artikel 11 van de Ministeriële Regeling. De maximale waarden voor TAMC en TYMC zijn echter dusdanig laag dat gammastraling voor alle eindproducten noodzakelijk zal zijn. Behalve dat dit logistiek niet uitvoerbaar is (er is op dit moment maar één plek in Nederland waar dit kan), is het ook onnodig. Ter vergelijking: in Canada zijn de maximale waarden 10 tot 1000 keer hoger. En zelfs die Canadese waarden blijken in de praktijk tot het afkeuren van een kwart tot de helft van de batches te leiden. Wij adviseren daarom om

Reactie consultatie Ontwerp Regeling experiment gesloten coffeeshopketen

de waarden aan te passen, waarbij de Canadese waarden als een minimum zouden moeten gelden. De gekozen waarden in bijlage III lijken te zijn overgenomen van de eisen die voor medicinale cannabisproducten in Nederland gelden. Bij medicinale cannabisproducten zijn de maximale waarden extra laag gesteld om er zeker van te zijn dat alle schimmels en bacteriën worden gedood die mogelijk een risico zouden kunnen opleveren voor HIV en AIDS-patiënten. De cannabisproducten in coffeeshops zijn echter niet bedoeld voor medicinale cannabisconsumenten. Gammastraling is bovendien niet bevorderlijk voor het imago van de cannabisproducten. Gammastraling heeft volgens consumenten effect op de terpenen en daarmee op de smaak en geur van de producten. Daarom willen de meeste consumenten geen bestraalde cannabisproducten. Wanneer een batch op die manier is behandeld dan moet dat worden vermeld zodat de consument weet hoe het eindproduct tot stand is gekomen. Ook heeft dit gevolgen voor de waarde van de betreffende batch (lees: de batch wordt minder waard vanwege kwaliteitsverlies).

In de Ministeriële Regeling wordt niet gesproken over acties die telers of coffeeshops kunnen of moeten nemen wanneer er bij het testen overschrijdingen worden geconstateerd. Het verdient de aanbeveling om aan artikel 11 een derde en vierde lid toe te voegen:

Artikel 11 (kwaliteit)

3. Alle nabehandelingen die tijdens de productie en het verwerken van de hasjes en hennep tot een eindproduct hebben plaatsgevonden dienen via de QR-code op het etiket inzichtelijk te worden gemaakt.
4. Eindproducten die boven de toegestane waarden zitten moeten worden vernietigd.

Regeldrukeffecten

Het is van groot belang dat de prijs van de wiet en hasj kan concurreren met de zwarte markt. Kosten die voortkomen uit de regulering moeten daarom tot een minimum beperkt worden. Daarom vragen wij bijzondere aandacht voor de vervoers- en automatiseringskosten.

Vervoer

Wij onderschrijven de voorwaarde dat het vervoer van de cannabisproducten van de teler naar de coffeeshop op een veilige wijze moet plaatsvinden. Echter door het stellen van de verplichting dat deze vervoerder vergund moet zijn op basis van de Wet particuliere beveiligingsorganisatie en recherchebureaus maakt het transport onnodig duur. Zeker als dit transport met een zogenoemd waarde-transport moet plaatsvinden. Dit geldt zeker voor kleinere coffeeshops en/of coffeeshops die niet kunnen beschikken over een grote kluis. Hoe meer dure transportbewegingen, hoe hoger de kostprijs. Wanneer de kostprijs te hoog is kunnen de ondernemers in het experiment onvoldoende concurreren met de producten die op de illegale markt worden aangeboden. Wij stellen voor deze verplichting in overleg met

Reactie consultatie Ontwerp Regeling experiment gesloten coffeeshopketen

telers en coffeeshophouders zodanig aan te passen dat de veiligheid rondom het transport gewaarborgd blijft, maar de kosten zoveel mogelijk worden gereduceerd.

Automatiseringssysteem

De verplichting tot automatiseren van de kassa en het administratiesysteem met daarbij de aansluiting op het ketenregistratiesysteem, zal - zeker in het begin - tot problemen kunnen leiden. In Californië is het track and trace systeem daarom gefaseerd ingevoerd. Als distributeurs willen wij in ieder geval de garantie krijgen dat het systeem in dat geval onmiddellijk kan worden aangepast, zodat de distributie niet langdurig stopt. Daarnaast brengt de automatiseringsslag extra kosten met zich mee. We gaan ervan uit dat de overheid de onkosten die de verplichte automatisering met zich meebrengt voor coffeeshopondernemers zal vergoeden.

Namens de stuurgroep van Cannabis Connect,

Tino Bos, Wouter van Egmond, Joachim Helms, Hein Schafrat en Bart Vollenberg